

ПРАВИЛНИК

За извршење Закона о унапређењу воћарства

од 6. октобра, 1898. год., Збр. 6202.

I Остале одредбе.

Чл. 1. — На основу чл. 14 Закона о унапређењу воћарства Министар Народне Привреде прописује овај Правилник за извршење истог Закона.

Чл. 2. — Сви срезови обвезани су, да до 3. јула 1900. године установе по један воћни расадник у величини најмање од пет хектара у коме ће се производити и одгајивати саднице разног воћа и другог корисног дрвећа и шибља.

Ови воћни расадници оснивају се у местима где су среске канцеларије.

Али ако не би било угоднога земљишта за подизање ових расадника у местима где су среске канцеларије, Министар Народне Привреде може одобрити да два суседна среза подигну један заједнички воћни расадник у величини најмање од десет хектара, или да се установи у најближој општини срескоме месту где и ако за то има услова.

Чл. 3. — При избору земљишта за воћни расадник пазиће се:

1. да је оно равно или с благим нагибом према југу, југо-истоку или југо-западу и да је по могућству заклоњено од севера;

2. да је земља лакшег састава (блага иловача, или песковита иловача), оцедна, хумусна, с дубоком ораницом и добром здравицом (просушна и без шљунка и камена);

3. да је близу вода (река или потока), али опет зато да није водоплавно, или бар да се до воде може лако доћи спровођењем извора или копањем бунара;

4. да је земљиште по могућству обрађивано и да је у добром ђубревитом стању (родно);

5. да је приступачно (крај каквог друма или удобног пута), али да није изложено квару и потрицама.

Чл. 4. — За воћни расадник узимаће се првенствено државно земљиште, ако би таквог и угодног у месту било, и ако би то одобрио Министар Народне Привреде.

Где нема државног земљишта, или га има али није угодно за расадник или га Министар Народне Привреде не може уступити, а има општинске утрине која је згодна за то, онда ће се она узети и општини исплатити по оцени комисије као што чл. 3. Закона о унапређењу воћарства прописује, ако га општина не би уступила бесплатно.

Ако у месту не би било угодног земљишта за расадник ни државног ни општинског, онда ће се оно прибавити експропријацијом, по закону који о томе постоји.

Чл. 5. — Избор земљишта за расадник врши комисија, по чл. 3. Закона и овај закључак комисије вредиће, пошто га одобри окружно начелство.

Чл. 6. — Кад начелство одобри избор земљишта за расадник, онда ће се оно предати среском економу на употребу.

II. Уређење расадника.

Чл. 7. — Земљиште одређено за расадник мора се тачно премерити и снимити.

Овај посао извршиће срески економ или један од окружних инжињера. Једна копија плана овога земљишта доставиће се Министарству Оародне Привреде, а оригинални план храниће се у канцеларији среског економа.

Чл. 8. — Кад је земљиште снимљено онда ће се оградити провизирном оградом, док се не подигне жива стална, па онда риголовати у дубину до 0·80 м., осим места одређеног за двориште и зграде.

Чл. 9. — У сваком расаднику мора бити ових одељења:

- а) одељење за воће;
- б) одељење за дрвеће и шибље;
- в) одељење за лозу; и
- г) одељење за двориште.

Чл. 10. — Највећи део расадника има да заузме (до $\frac{1}{2}$ површине) *одељење за расадник*

воћа. У њему ће бити: семениште, расадник, матичњак, прпориште и сортименски воћњак.

У овоме одељењу гајиће се и производиће се воће од семена па док се не развију да се могу посадити на стално место. А у сортименском воћњаку имају бити заступљене све оне врсте и сорте воћака, које се у даним климатским и земљишним приликама могу гајити и које заслужују препоруке. Ове воће служиће као матичњак за размножавање сората.

У пределима где бели дуд успева, један део одељења за расадник воћа има се одредити за *расадник белог дуда*, у коме ће се производити саднице белог дуда ради унапређења свиларства.

Чл. 11. — У одељењу за *расадник корисног дрвећа и шибља* (који заузима до $\frac{1}{4}$ површине), мора бити: расадник четинастог и расадник лиснатог дрвећа и шибља, а тако исто и матичњак плетарске врбе.

У овом одељењу има се производити свеколико шумско и украсно дрвеће и шибље, које у појединим пределима треба да се размножи.

Нарочита пажња има се обратити четинарима а од лишћара оним врстама које имају јачу употребу у домаћој радиности и грађевинству, а и за украс.

Матичњак за плетарске врбе има да служи за размножавање препоручљивих сората врба за плетарску радиност.

Чл. 12. — *Одељење за расадник лозе* (које заузима до $\frac{1}{4}$ површине) биће само у

оним расадницима, који су у пределима где лоза може успевати.

У њему ће се производити и одгајивати оне врсте лозе које се желе одомаћити у дотичном пределу.

Одељење има матичњак и прприште.

Где буде могуће и потребно да се производња лозе увећа, ово се одељење може и увећати додавањем земљишта расаднику.

Чл. 13. — У одељењу за дворитије имају се подићи ове грађевине:

а) зграда за становање, у којој ће бити: одељење за канцеларију, одељење за стан економом и одељење за стан помоћника (воћара);

б) зграда за радионицу, у којој ће бити: одељење за држање курсева, одељење за збирку, одељење за чување алата и прибора, стан за чувара расадника и подрум;

в) штала за стоку; и

г) бунар, ако се вода не може на други начин прибавити.

Осим тога и где прилике то допуштају може се подићи пчеларник, сушница за воће, свилара и живинарник.

Чл. 14. — При производњи воћних садница (чл. 4. Закона) има се обраћати главна пажња врстама и сортама привредног и трговинског воћа, које могу у климатским и земљиним приликама срезати да успевају и од користи да буду.

Домаће одабране врсте и сорте претпостављаће се странама; а исто тако и одгаји-

вање високог воћа имаће првенство према ниском воћу.

Избор врста и сората воћа и осталог корисног дрвећа и шибља, које ће се у среским расадницима гајити и размножавати, врше срески а одобравају окружни економи.

Чл. 15. — Жива ограда око расадника подићиће се од младица белог дуда, чије ће се лишће употребити за храну свилених буба у местима где дуд успева, а у осталима од багрена, гледичије, глога и подобног дрвећа и шибља.

Чл. 16. — Свуда, где то месне прилике дозволе, обраћаће се у овим расадницима особита пажња и гајењу пчела, свилобубе и живине.

III Управа расадника.

Чл. 17. — Срески економи су управници среских воћних расадника и свију установа, које с њима стоје у вези (пчеларника, живинарника, свиларнице и сушнице воћа).

Њихова је дужност да се старају о уређењу и усавршавању расадника и свију осталих његових установа.

Они су одговорни и морално и материјално за имовину расадничку, а тако исто и за све послове, који се у њима обављају.

Они се брину о засађивању друмова и путова воћем (чл. 6. Закона).

Они разматрају и коначно расправљају жалбе против осуда општинских власти (чл. 9. Закона).

Они воде надзор над општинским властима односно вршења Закона о унапређењу воћарства узимају на одговор и казне председнике општина за лабаво вршење истога Закона и овога Правилника (чл. 10. Закона).

Они су дужни давати сваком поуке о подизању и облагорођивању воћа, гајењу пчела, свилобубе и живине, који у расадник дође и поуке затражи.

Они су дужни да најмање два пута преко године држе у овим расадницима практичне курсеве о подизању и облагорођивању воћа.

Они подносе Министру Народне Привреде извештаје о своме раду у расаднику и његовом стању на крају сваког месеца и сваке године.

Чл. 18. — За обављање разностручних радова у овим расадницима, стављаће се средским економима на расположење: потребан број помоћника (воћара), радника и сва остала средства.

Помоћнике средских економа поставља Министар Народне Привреде из реда лица која су свршила најмање коју нижу пољопривредну школу и имају практичне спреме за ту службу.

Раднике сталне и повремене прима и отпушта сам економ у границама одобреног му кредита.

Чл. 19. — Помоћници и стални радници (служитељи) потчињени су у дисциплинском погледу средском економу као управнику расадника, и он има право казнити их одузимањем плате до пет дана за нетачно и неуредно вршење дужности или за непослушност.

Одузета плата уноси се у касу као приход од расадника.

Чл. 20. — У случају преке и неодложне потребе средски економ може дати помоћницима до 3 а сталним радницима до 5 дана одсуства од дужности.

Чл. 21. — На позив средског економа дужне су све општине у срезу послати сваки пут најмање по два сиромашна питомца на практични курс и издржавати их о општинском трошку за све време трајања курса, ако не буде таквих који би о своме трошку ишли.

Практични се курсеви приређују у расаднику, најмање два пута годишње (у пролеће и јесен) и не могу трајати дуже од по пет дана. Курсисте не могу бити млађи од 16 година.

Општинским питомцима даваће општина на име хране по један динар дневно.

Чл. 22. — Произведене и одгајене саднице благороднога воћа и корисног дрвећа и шибља продаваће се приватним лицима по извесну малу таксу, која ни у којем случају не може бити већа него што се саднице продају из државног расадника у Топчидеру.

Ову таксу одређиваће сваке треће године средска скупштина на предлог средског економа.

Добивени приход од продаје садница и воћа из расадника употребљаваће се на издржавање, улепшавање и увећавање расадника.

Саднице белога дуда даваће се свакоме бесплатно. Исто тако свакоме је дозвољено да бесплатно бере дудово лишће у расаднику и

са дудова засађених крај друмова и путова и по општинским утринама, ако то чини за храњење свилених буба, но то се мора радити онако, како срески економ нареди и одобри.

Чл. 23. — Све оне саднице које претекну преко подмирења приватних лица, употребиће се, по упуствима среских економа, за засађивање друмова, путева, улица и празних општинских просторија, као и за утврђивање обала и пескуша.

Општине су обвезане, да све оне саднице, које им се из расадника издаду, о своме трошку засаде онде и онако како то срески економ нареди.

Оне су дужне да ове саднице чувају и да се о напретку њиховом старају.

Оне су одговорне за свако дрво засађено на овај начин и дужне су упражњена места попуњавати у времену кад срески економ нареди.

У накнаду за све то општинама припада сав род воћа засађеног у њеном атару поред друмова и путова, по улицама и празним њеним просторијама.

IV Новчано снабдевање и рачуноводство.

Чл. 24. — Све трошкове око подизања и издржавања ових воћних расадника, где спадају, набавка земљишта, подизање потребних грађевина, набавка свију расадничких потреба, плата воћара и радника и т. д., имају се чинити из срескога приреза, који плаћају сви грађани дотичних срезова по сразмери непосредне порезе.

Чл. 25. — Буџете прихода и расхода расадничких састављају срески економи у споразуму са среским скупштинама и подносе их, преко окружног Начелства Министру Народне Привреде на одобрење.

Буџети се имају саставити и послати на одобрење најдаље до половине месеца јануара сваке године.

Чл. 26. — Пошто Министар Народне Привреде одобри буџете расадничке, онда окружна начелства наређују наплаћивање приреза.

Наплату врше органи, који прикупљају државни порез и на исти начин на који се овај прикупља.

Наплаћене суме предају се одмах среском економу, који их троши на буџетом одобрене сврхе.

Чл. 27. — Срески економ је дужан, да о свима примањима и издавањима води рачунске књиге по обрасцима које прописује Министар Народне Привреде и који се набављају о трошку дотичног среза.

Ако на концу године преостане какав вишак по овим рачунима, онда се он преноси у идућу годину, а ако се покаже какав мањак онда се накнађава у идућој години.

Чл. 28. — Док се новац одређен на издржавање расадника не прикупи исплаћиваће се ови трошкови из готовине среске касе, која ће се за тим прикупљеним прирезом попуњавати.

Чл. 29. — За преглед књига и рачуна ра садничких среска скупштина бира из своје средине три члана, и они о своме раду подносе извештај среској скупштини, која даје разрешницу.

Но и Министар Народне Привреде има право дужност уверавати се о начину вођења књига и тачности рачуна у овим расадницима.

Чл. 30. — Срески воћни расадници су својина дотичних срезова.

Они не плаћају порез ни прирез.

V Награде добрих воћара.

Чл. 31. — По чл. 12. Закона о унапређењу воћарства Министар Народне Привреде овлашћен је да даје награде добрим воћарима.

Ове награде даваће Министар Народне Привреде приликом *изложба воћа* и путем *јавног стечаја*.

Чл. 32. — Награде се дају у новцу, пољопривредним предметима или похвалницама.

Оне се досуђују по оцени изложбеног суда или по оцени комисије, коју у том смеру одређује Министар Народне Привреде.

Чл. 33. — У случајевима кад се такмичари за награде позивају стечајем, изложиће се у стечају и погодбе, којима такмичари имају да одговоре.

На стечај могу конкурисати осим пољопривредника и свештеници, учитељи и пензионери.

Број и величине награда одређује Министар Народне Привреде.

VI Кривице и казне.

Чл. 34. — Кривице које се могу учинити по Закону о унапређењу воћарства двојаке су: *иступне* и *пресипне*.

Прве извиђа и казне изриче до 20 динара сам председник општине и оне су одмах извршне, а од 20 до 150 динара општински суд.

Чл. 35. — У иступне кривице спадају: самовласно брање плодова, повређивање и уништавање које од дрвета која су засађена у расадницима, на приватним имањима, поред друмова и путова, по улицама и празним општинским просторијама, као и ради утврђења обала и пескуша.

По томе новчано ће се казнити:

а) од 1 до 20 динара онај, који се ухвати да самовласно бере плодове;

б) од 20 до 50 динара онај, који се ухвати да самовласно било на који начин повреди које од ових дрвета; и

в) од 50 до 150 динара онај, који се ухвати да самовласно било на који начин уништи које од ових дрвета.

Чл. 36. — Казне су првенствено новчане.

Но ако осуђени не би могао новчану казну исплатити трећином свога имања, онда ће се казна заменити затвором, рачунајући сваки пет динара са по један дан затвора.

Осуде испод пет динара, рачунаће се у један дан затвора.

Чл. 37. — Ако су штете под б) и в) члана 35. овог Правилника учињене из непажње онда ће се казнити плаћањем вредности штете.

Чл. 38. — Све кривице побројане у чл. 35. овог Правилника као иступне застаревају за три месеца од дана кад су учињене.

За прекид застарелости вреде одредбе Казненог Закона.

Чл. 39. — У преступне кривице спада намерно уништавање воћака већег обима (два и више дрвета) у расаднику и воћњаку као и дрва засађених око путова.

Ове ће се кривице казнити по одредбама Казненог Закона (§ 291.).

Чл. 40. — Поред казне осуђиваће се кривац и на накнаду учињене штете, која припада сопственику имања.

Оцена штете одређује се вештацима, које иследна власт одреди.

За штету коју учине малолетници до 16 година одговорни су њихови родитељи, односно стараоци масеним имањем.

Чл. 41. — Жалбе против осуде општинског суда разматрају и коначно расправљају надлежне полицијске власти.

За подношај жалбе вреде прописи Полицијске Уредбе.

Чл. 42. — Надзор над општинским властима односно вршења Закона о унапређењу воћарства вршиће надлежне полицијске власти средством својих економа.

За лабаво вршење истог Закона, овог Правилника и наредба издатих на основу истога, среске односно окружне полицијске власти узимаће на одговор и казнити председнике општина са 50 до 150 динара у корист државне касе.

Жалбе против осуда среских односно окружних полицијских власти разматрају и коначно расправљају надлежне окружне полицијске власти, односно Министар Народне Привреде, ако су поднесене у року и на начин предвиђен у чл. 41. овога Правилника.